

Презентація до звіту з прикладної науково-дослідної роботи

«НЕОІНДУСТРІАЛЬНА ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ НА ОСНОВІ КОНВЕРГЕНТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ» у рамках цільової програми «РЕКОНСТРУКЦІЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: ІСТОРИЧНІ ВИКЛИКИ І МОДЕРНІ ПРОЕКТИ»

Харків, 2016

Мета дослідження

визначення напрямів неоіндустріальної економічної політики в Україні на основі впровадження конвергентних технологій як відповіді на глобальні виклики.

Завдання:

- оцінка глобальних викликів і їх впливу на економічний розвиток України;
- прогнозування комерціалізації конвергентних технологій у провідних секторах промисловості України;
- визначення основних складових неоіндустріальної економічної політики і шляхів її впровадження в Україні;
- розробка механізму реалізації неоіндустріальної економічної політики в Україні.

Зміст

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ І ЇХ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ

- 1.1. Глобальні проблеми світового співтовариства.
- 1.2. Глобальні виклики, які впливають на розвиток економіки України.
- 1.3. Деіндустріалізація економіки України як головний внутрішній ризик.

РОЗДІЛ 2. ПРОГНОЗУВАННЯ КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ КОНВЕРГЕНТНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОВІДНИХ СЕКТОРАХ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

- 2.1. Прогноз розвитку та комерціалізації новітніх конвергентних технологій.
- 2.2. Пріоритетні напрямки впровадження новітніх конвергентних технологій в секторах промисловості України.
- 2.3. Вибір пріоритетних секторів промисловості з впровадження новітніх конвергентних технологій.

РОЗДІЛ 3. ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ СКЛАДОВИХ НЕОІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ І ШЛЯХІВ ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ

- 3.1. Неоіндустріалізація як парадигма економічної політики.
- 3.2. Основні складові неоіндустріальної економічної політики.
- 3.3. Концепція неоіндустріальної економічної політики в Україні.

РОЗДІЛ 4. РОЗРОБКА МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ НЕОІНДУСТРІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

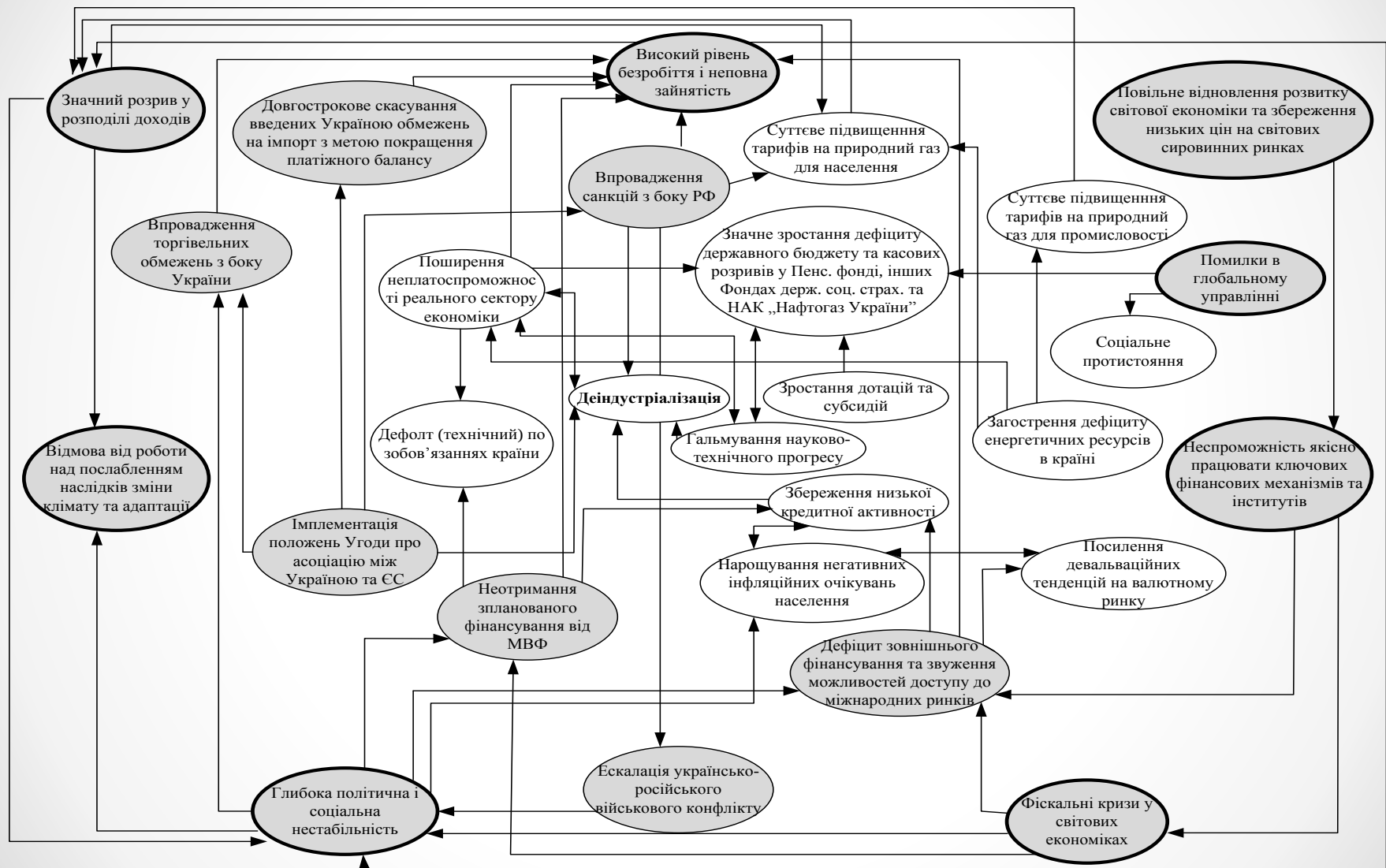
- 4.1. Організаційно-інституціональні передумови реалізації неоіндустріальної економічної політики.
- 4.2. Основні напрямки державно-приватного партнерства щодо впровадженні новітніх конвергентних технологій.
- 4.3. Податкові важелі реалізації неоіндустріальної економічної політики через впровадження новітніх конвергентних технологій.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

1. Оцінка впливу глобальних, зовнішніх і внутрішніх викликів та ризиків

Розроблено методичний підхід до оцінки впливу глобальних, зовнішніх і внутрішніх викликів та ризиків на економіку України, який ґрунтується на аналізі довгострокової динаміки ключових показників соціально-економічного, науково-технічного та інноваційного розвитку України у співставленні з глобальними трендами і передбачає побудову когнітивної карти взаємозв'язку найбільш впливових ризиків різного походження

Когнітивна карта зв'язку глобальних, зовнішніх та внутрішніх ризиків/явищ на 2015-2017 роки:

● – глобальні ризики; ● – зовнішні ризики для України; ○ – внутрішні ризики для України.

2. Конвергенція технологій

- Визначено, що єдиним шляхом для вирішення глобальних проблем як у країнах світу, так і в Україні є найшвидший перехід до нового технологічного укладу в економіці встановлено, що конвергенція NBIC-технологій є ключовим фактором нового технологічного укладу, визначено синергетичний ефект від розвитку нано-, біо- інфо-, когно- (NBIC)-технологій;

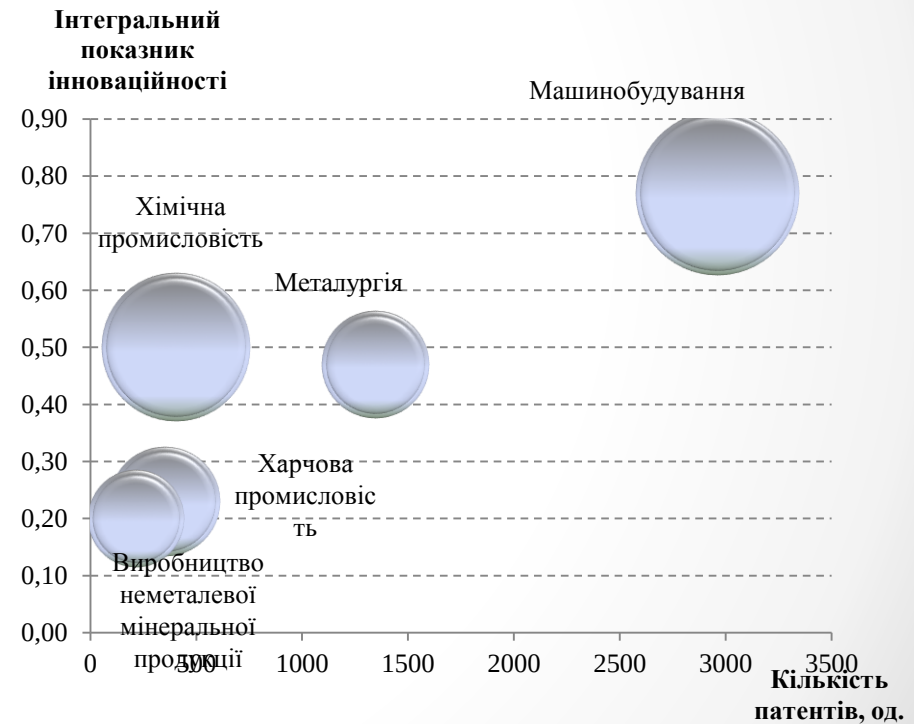
Схема вирішення глобальних проблем людства на основі конвергенції (синергетичної інтеграції) проривних NBIC-технологій

3. Методичний підхід

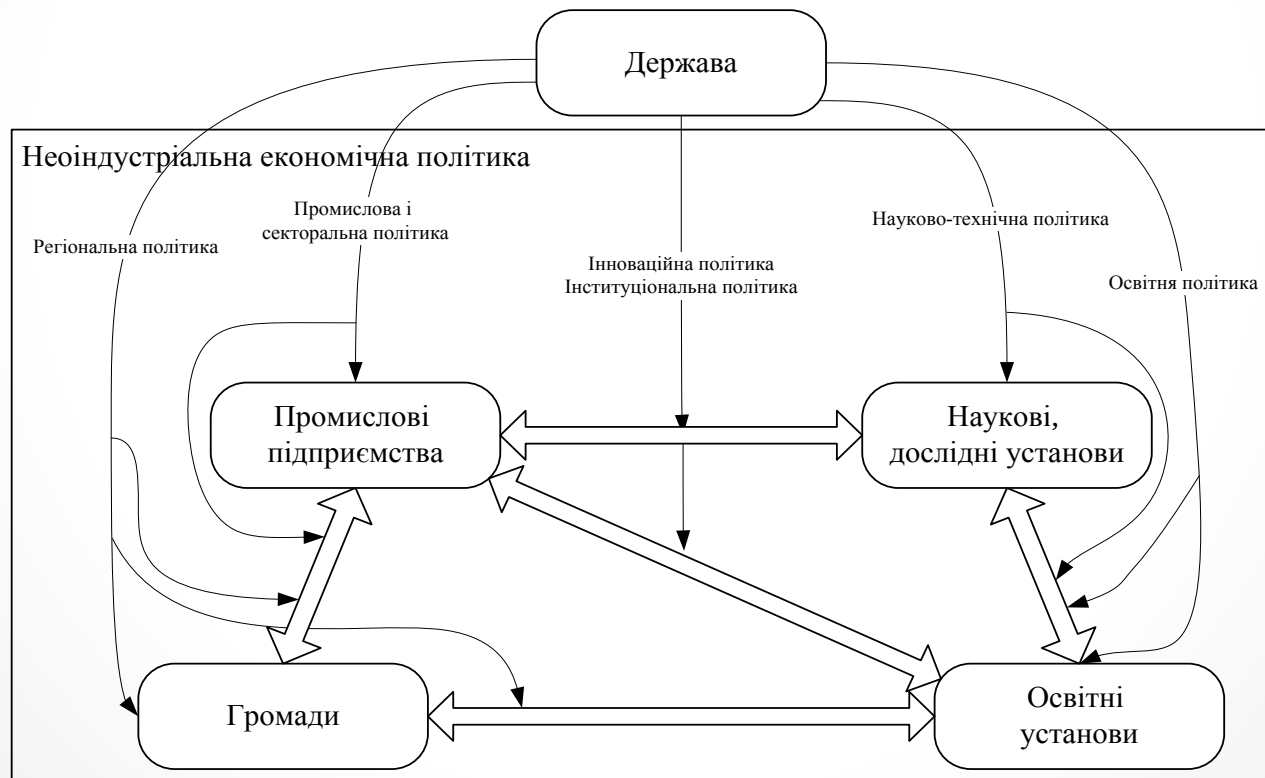
- Розроблено методичний підхід до визначення пріоритетних галузей промисловості для впровадження конвергентних NBIC-технологій, який базується на аналізі та інтегральній оцінці патентної активності у галузях промисловості і рівня інноваційної активності підприємств галузей і дозволяє на основі матричної моделі визначати напрямки підтримки і стимулювання підприємств галузей для підвищення їх перспективності і результативності

Визначення перспективних напрямів комерціалізації нових технологій в економіці України.

4. Неоіндустріальна економічна політика

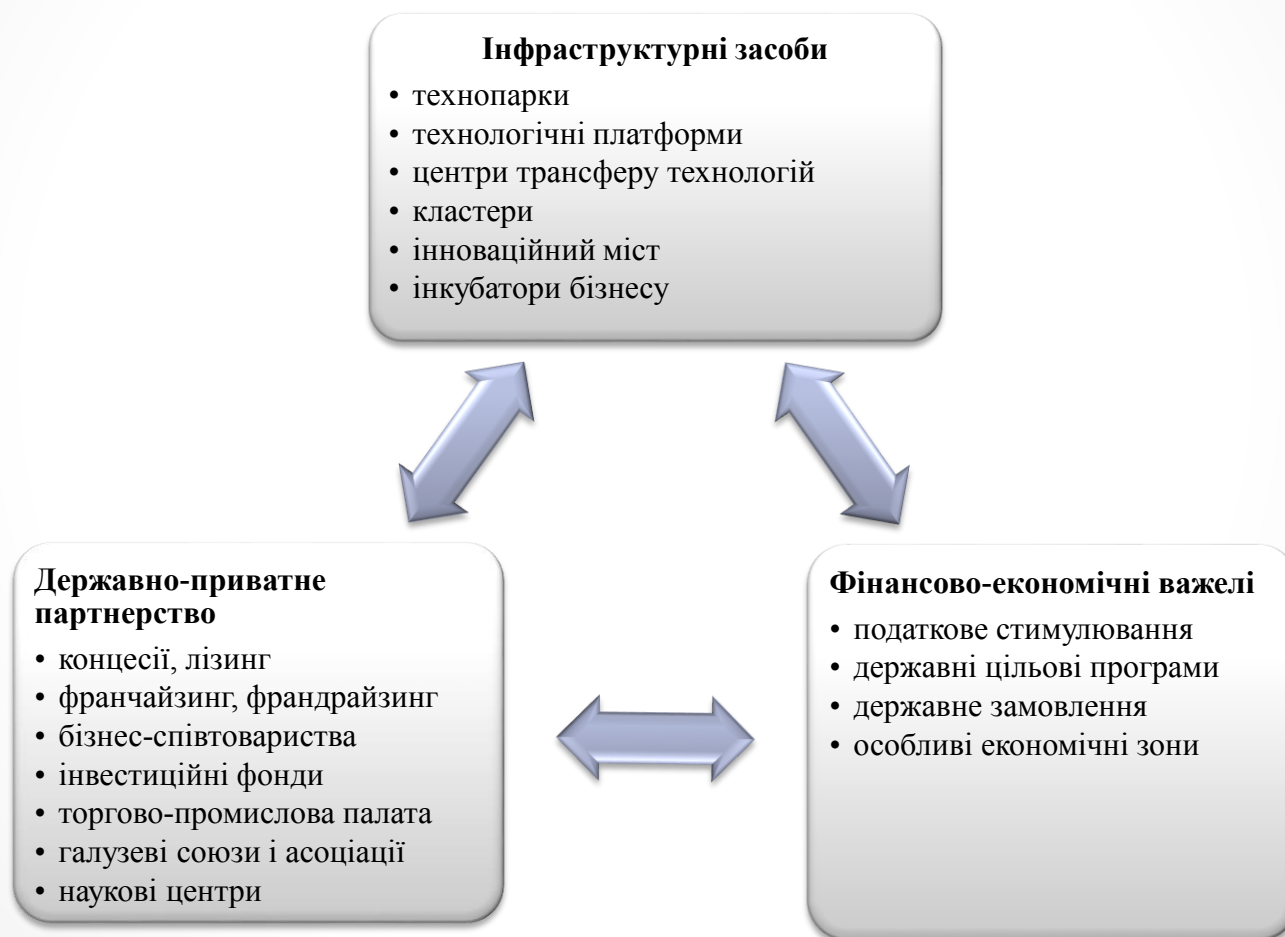
- Визначено поняття «неоіндустріальна економічна політика» як сукупності впливів держави на економічних суб'єктів, спрямованої на відтворення промисловості країни на принципово нових технологічних засадах як основної рушійної сили сталого розвитку

5. Концептуальні основи неоіндустріальної економічної політики

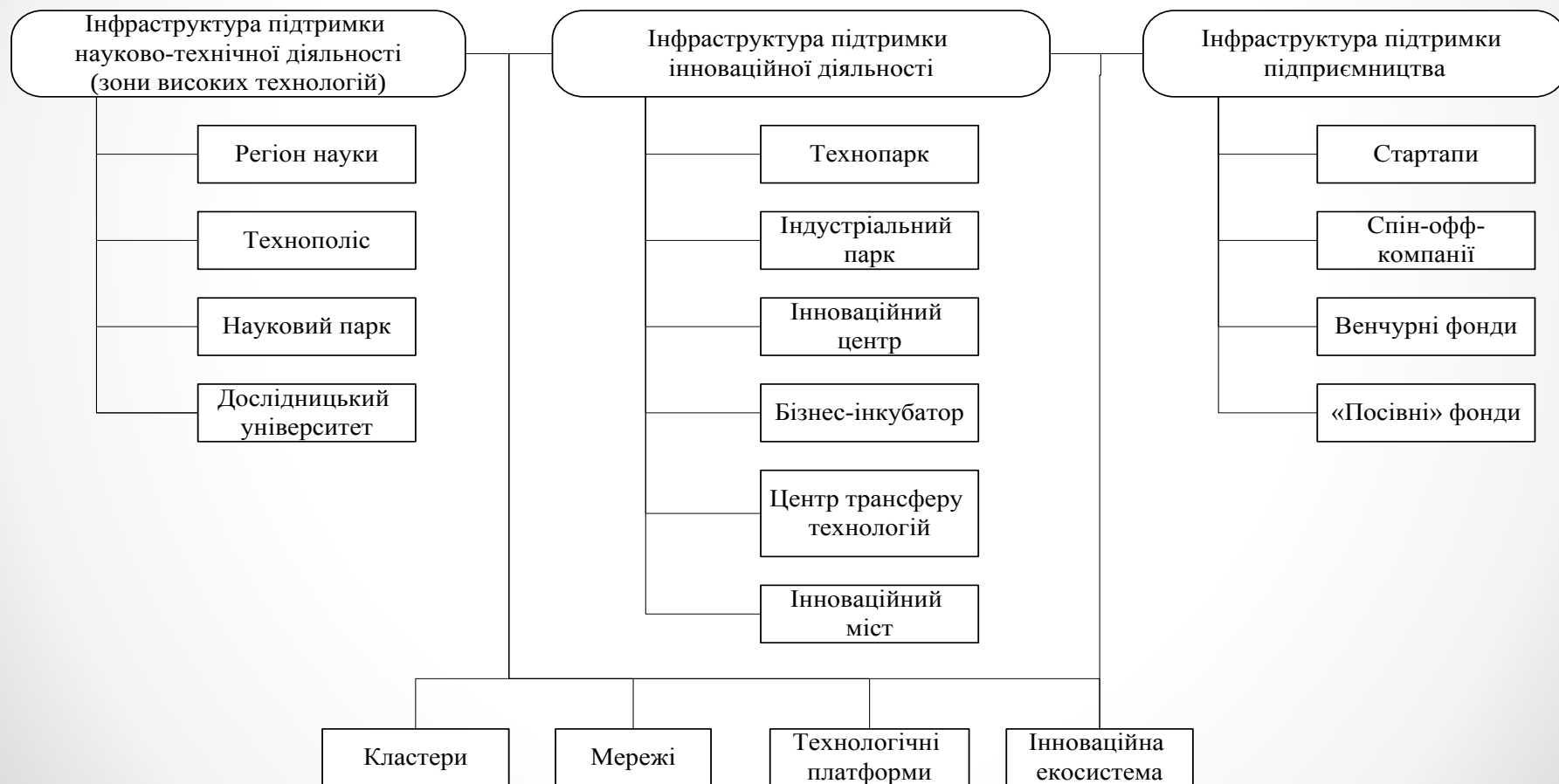
- узгодженість впливів держави на процеси взаємодії промислових підприємств, науково-дослідних та дослідно-конструкторських установ та організацій, освітніх організацій, спрямована на відтворення промисловості України на нових технологічних засадах і перехід її до 6-го технологічного укладу;
- поєднання науково-технічної, інноваційної, промислової і освітньої політики
- базування на новому технологічному укладі, в основі якого – конвергенція проривних NBIC-технологій, що має забезпечити випереджаючий розвиток промисловості у країні;
- технічна ефективність - досягнення Україною рівня технологічного розвитку провідних країн світу та рівня індустріалізації її економіки, який відповідає 6-му технологічному укладу;
- суспільна ефективність - перехід України до групи країн із доходом вище середнього за світовими оцінками і досягнення рівня зайнятості у наукоємних секторах економічної діяльності рівня провідних розвинутих країн світу;
- створення умов для розвитку наукоємних виробництв із високотехнологічними робочими місцями, які виробляють продукцію із високою доданою вартістю, конкурентоспроможну на внутрішньому та світовому ринках.
- узгодженість та усталеність використання вертикальних та горизонтальних інструментів усіх складових економічної політики.

6. Механізм реалізації неоіндустріальної економічної політики

Інфраструктура забезпечення неоіндустріальної економічної політики

Інфраструктура реалізації неоіндустріальної економічної політики

Висновки

- Аналіз еволюції глобальних викликів людства та тенденцій розвитку світової економіки показав, що у довгостроковій перспективі збережеться важливість таких тенденцій як старіння і депопуляція населення у розвинутих країнах світу, посилення техногенного та антропогенного впливу на природне середовище і прискорення технологічного прогресу. У світовій економіці відбувається суттєве уповільнення розвитку провідних країн, що разом із недосконалістю функціонування світових фінансових інститутів і глобального управління у цілому призводить до посилення проблем платоспроможності окремих держав, політичної і соціальної нестабільності.
- На сучасному етапі для України характерними є посилення впливу глобальних викликів та ризиків, спричинене соціально-політичною та економічною кризою. На відміну від розвинутих економік одним з головних ризиків для України є суттєве відставання у науково-технологічному розвитку, яке унеможливорює створення ефективної економіки.
- Процес деіндустріалізації, який у розвинутих країнах світу мав позитивний ефект переходу до постіндустріального суспільства, в Україні відбувався за рахунок скорочення переважно високотехнологічного промислового виробництва, що призвело до незбалансованої структури промисловості та економіки у цілому. Деіндустріалізація разом із технологічним відставанням виробництва призводять до вразливості економіки країни до зовнішніх та внутрішніх негативних впливів і коливань на світових ринках.
- Зміни технологічного укладу, які відбуваються у провідних економіках світу базуються на широкому застосуванні конвергентних NBIC-технологій, які дозволяють виробити адекватні відповіді на посилення глобальних викликів. Конвергенція технологій означає взаємне проникнення нано-, біо-, інформаційних і конвергентних технологій і створення на їх основі принципово нових видів продукції, послуг і економічного простору.
- Розвиток наукових досліджень та науково-технічних розробок у сфері конвергентних технологій або їх складових в Україні у цілому відповідає глобальним трендам з цього напрямку, але гальмується недосконалістю законодавства, невизначеність пріоритетів економічного та науково-технічного розвитку країни і відсутністю стратегічно орієнтованої системи науково-обґрунтованого прогнозування.

Висновки

- Проведений на основі запропонованого методичного підходу аналіз та вибір пріоритетних для впровадження конвергентних технологій видів промислової діяльності показав, що за рівнем патентної активності та інноваційної діяльності найбільш перспективними є усі види машинобудування. Менш перспективними, але за умов відповідної підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності мають гарні перспективи щодо впровадження новітніх технологій харчова, хімічна та металургійна промисловості.
- Проривні конвергентні NBIC-технології є основою для посилення ролі промисловості у сучасній світовій економіці завдяки поширенню тенденції неоіндустріалізації. Неоіндустріалізація покликана надати нового характеру технологічному розвитку світової промисловості через впровадження розумних технологій, індивідуалізованих розумних товарів і послуг.
- Здійснення неоіндустріалізації потребує розробки нової економічної політики, яка спрямована на забезпечення переходу економіки України до нового шостого технологічного укладу. Неоіндустріальна економічна політика є системою узгоджених дій держави, в основі яких лежить активізація науково-технічної і інноваційної діяльності підприємств, підсилена цілеспрямованою промисловою політикою щодо обраних перспективних напрямків впровадження конвергентних технологій, а також політикою у сфері освіти для формування кадрового забезпечення поточних та перспективних потреб у висококваліфікованій праці.
- Неоіндустріальна економічна політика охоплює усі сфери життєдіяльності суспільства і має бути узгодженою із інтересами усіх верств населення України. Разом з тим ефективне здійснення такої політики створить умови до сталого економічного розвитку країни на довгострокову перспективу і розв'язання нагальних проблем суспільства.
- Механізм реалізації неоіндустріальної економічної політики органічно поєднує організаційно-інституціональні інструменти підтримки науково-технічного і інноваційного розвитку та підприємництва, інструменти співпраці держави і приватного підприємництва та фінансово-економічні важелі
- Для створення дієвої моделі інноваційної екосистеми необхідно розв'язати суперечності у законодавчому забезпеченні функціонування інфраструктури підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності та здійснення державно-приватного партнерства у цих сферах. Зокрема, потребує розробки стратегія науково-технічного розвитку країни та стратегія розвитку державно-приватного партнерства, орієнтовані на розвиток власних новітніх технологій та їх впровадження у промислове виробництво, та внесення відповідних змін до чинного законодавства.
- Пріоритетом фінансово-економічного забезпечення неоіндустріальної економічної політики мають стати непрямі інструменти у вигляді податкового стимулювання, зокрема, застосування податкового кредиту, прискореної амортизації, заохочення до розвитку венчурного бізнесу.

Впровадження

- Національний інститут стратегічних досліджень, довідка № 293/869 від 13.09.2016 р.
- Харківська міська рада Харківської області, виконавчий комітет, довідка № 08-08/4216/2-16 від 5.12.2016 р.

Публікації

- Матюшенко І. Ю. Розробка і впровадження конвергентних технологій в Україні в умовах нової промислової революції: організація державної підтримки: монографія / І.Ю. Матюшенко. – Харків: ФОП Александрова К. М., 2016. – 556 с.
- Kyzym M. Benchmarking Study of the Global and Ukrainian Trends in Nanotechnologies' Scientific Research for the Future NBIC-Society / M. Kyzym, I. Matyushenko, O. Polyakova, V. Shlykova, Yu. Moiseienko // British Journal of Economics, Management & Trade. – 2016. – №. 13 (2). P. 1-24. DOI: 10.9734/BJEMT/2016/24812
- Polyakova O. Is there any chance for Ukrainian researches in nanoscience? / O. Polyakova, V. Shlykova // Acta Innovations. – 2016. – №. 18. – P. 58-66.
- Матюшенко І. Ю. Передові виробничі технології – ключ до якісної трансформації та зростання високотехнологічного експорту України до 2030 р. / І.Ю. Матюшенко, Д.М. Костенко // БІЗНЕС ІНФОРМ. – 2016. – № 3. – С. 32-43.
- Моїсеєнко Ю. М. Роль нанотехнологій у забезпеченні ефективного функціонування національної економіки / Ю.М. Моїсеєнко // Моделювання регіональної економіки. – No 2(26). – 2016. – С. 341-349.
- Полякова О.Ю. Оцінка сприйнятливості нових технологій секторами промисловості України / О.Ю. Полякова, В.О. Шликова // International Scientific Conference Modernization of socio-economic systems: the new economic conditions: Conference Proceedings, Part II, September 28, 2016. – Kielce, Poland: Baltija Publishing, 2016. – P. 53-55.
- Полякова О.Ю. Україна – ЄС: фінансування науки / О.Ю. Полякова, В.О. Шликова // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Конкурентоспроможність та інновації: проблеми науки та практики» 17-18 листопада 2016 р., Харків: Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця, 2016. – С. 422-424.
- Белікова Н. В. Особливості державної підтримки розвитку нанотехнологій в Україні / Н. В. Белікова, Ю. М. Моїсеєнко // Реформування економічної системи країни в контексті міжнародного співробітництва: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Одеса, 22-23 липня 2016 р.) / ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». – О.: ЦЕДР, 2016. – С. 35-37.